

Milieueffectrapportage

Vakantiepark en Recreatieve Poort Herperduin

bijlage 11 - Flora en Fauna rapport 20 november 2008



Milieueffectrapportage

Vakantiepark en Recreatieve Poort Herperduin - 2013

Bijlage 11 - Flora en Faunaraapport 20 november 2008

Flora- en faunaonderzoek voor de uitbreiding van Vakantiepark Herperduin (Herpen)



In opdracht van:
Gemeente Oss

november 2008
J.P.M. Hovens en G. Lenstra


Faunaconsult
Tegelseweg 3
5951 GK Belfeld
Tel: 077-4642999
www.faunaconsult.nl

Inhoud

1 Inleiding.....	3
2 Beleidskader.....	4
2.1 Nationale natuurwet- en regelgeving.....	4
2.2 Provinciale natuurwetgeving.....	6
3 Werkwijze.....	9
3.1 Beschrijving van het plangebied.....	9
3.2 Veldinventarisatie.....	9
4 Resultaten inventarisatie.....	11
4.1 Resultaten beleidsinventarisatie.....	11
4.2 Resultaten veldinventarisatie.....	12
5 Effecten van de voorgenomen ingreep.....	15
5.1 De ingreep.....	15
5.2 Effecten op algemene beschermde soorten in het plangebied.....	17
5.3 Effecten op vleermuizen.....	17
6 Consequenties vanuit de wet- en regelgeving.....	18
6.1 Flora- en faunawet.....	18
6.2 Overige regelgeving.....	18
7 Aanbevelingen compensatieplan dassenleefgebied.....	19
Literatuur.....	20

1 Inleiding

Onderzoeksvragen

Gemeente Oss en Vakantiepark Herperduin willen tezamen enkele ruimtelijke ontwikkelingen uitvoeren aan de oostzijde van natuurgebied Herperduin: ontwikkeling van een recreatieve poort zoals bedoeld in het provinciaal reconstructieplan en uitbreiding van Vakantiepark Herperduin. Om dit mogelijk te maken is een bestemmingswijziging nodig. In het Streekplan van Noord-Brabant zijn delen van het uitbreidingsgebied en de aangrenzende gebieden aangewezen als onderdeel van de GHS (Groene HoofdStructuur; de Brabantse EHS). Daarnaast is het grootste deel van het onderzoeksgebied AHS (Agrarische HoofdStructuur) Landschapsdeel, waarbinnen het is aangewezen als dassenleefgebied. Om bij de ruimtelijke ontwikkeling optimaal rekening te houden met de bestaande natuurwaarden heeft de Gemeente Oss aan Faunaconsult gevraagd het in 2005 door Faunaconsult (in opdracht van Vakantiepark Herperduin) uitgevoerde flora- en faunaonderzoek te actualiseren.

Faunaconsult is gevraagd het volgende aan te geven:

- welke beschermde dieren en planten komen voor in het gebied (met name de mate waarin dassen het onderzoeksgebied gebruiken, is van groot belang voor de onderbouwing van een bestemmingswijziging);
- welke effecten heeft de voorgenomen ingreep;
- kunnen negatieve effecten zoveel mogelijk worden gemitigeerd en gecompenseerd, vooral ter compensatie van dassenleefgebied;
- welke eventuele gevolgen zijn er met betrekking tot de Vogel- en Habitatrichtlijn, de Natuurbeschermingswet en de EHS en op welke wijze kunnen die worden gecompenseerd.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het huidige beleidskader en van de Flora- en faunawet. Hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied en de werkwijze van de inventarisaties van de natuurwaarden. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de beleids- en veldinventarisaties weergegeven en in hoofdstuk 5 de effecten van de voorgenomen ingreep op de aanwezige natuurwaarden. Hoofdstuk 6 behandelt de consequenties van wet- en regelgeving, hoofdstuk 7 geeft een aantal aanbevelingen met betrekking tot de compensatie van AHS dassenleefgebied.

2 Beleidskader

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op het natuurbeleid van de diverse overheden, dat van belang is bij de voorgenomen herinrichting van de planlocatie.

2.1 Nationale natuurwet- en regelgeving

Het natuur- en soortenbeleid is in Nederland geregeld in de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet. Hiermee wordt onder andere invulling gegeven aan de Europese wet- en regelgeving, zoals de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijngebieden

De Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG) richt zich op de bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en in het bijzonder op de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. In de richtlijn worden nadere regels gesteld aan de bescherming, het beheer en de regulering van vogelsoorten. Voor beschermde vogelsoorten kan geen ontheffing worden aangevraagd voor uitvoering van werkzaamheden.

De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) richt zich op de instandhouding van natuurlijke habitats, habitats van soorten en de bescherming van plant- en diersoorten, met uitzondering van vogels. In bijlage I van deze richtlijn worden speciale beschermingszones aangewezen voor kwetsbare, bedreigde of zeldzame habitattypen. Bijlage II vermeldt de kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die beschermd moeten worden door speciale beschermingszones aan te wijzen. Bijlage IV vermeldt in het wild voorkomende kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die strikt beschermd moeten worden.

Alle Vogel- en Habitatrichtlijngebieden maken onderdeel uit van Natura 2000, het ecologische netwerk van natuurgebieden in Europa. Voor Natura 2000 gebieden bestaat een afwegingskader voor nieuwe activiteiten. Van nieuwe activiteiten moet onderzocht worden of ze geen duidelijke schadelijke gevolgen hebben voor de natuur. Zo'n onderzoek wordt passende beoordeling genoemd. Hoofdgeregeld daarbij is dat als uit dit onderzoek blijkt dat de natuurlijke kenmerken van het richtlijngebied worden aangetast, er geen toestemming mag worden verleend. Uitzonderingen hierop zijn die gevallen waarbij er geen alternatief is voor de nieuwe activiteit, er een dwingende reden is van groot openbaar belang en compenserende maatregelen worden getroffen. Ook nieuwe activiteiten die geen significante gevolgen hebben, maar wel gevolgen kunnen hebben, moeten getoetst worden. Voor deze minder schadelijke categorie van nieuwe activiteiten geldt een minder zwaar afwegingskader. Als er sprake is van kwaliteitsverlies of verstoring van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, moeten passende maatregelen worden genomen.

Flora- en faunawet

De Habitat- en Vogelrichtlijn zijn geïmplementeerd in de Flora- en faunawet (Stb. 1998, 402), die op 1 april 2002 in werking is getreden. Deze wet bundelt onder meer de bepalingen over soortenbescherming die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, namelijk de Vogelwet 1936, de Jachtwet, de Natuurbeschermingswet, de Nuttige Dierenwet 1914 en de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten. De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van circa 500 plant- en diersoorten. Het gaat hierbij om alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen en enkele bij AMvB (Stb. 523, 2000) speciaal aangewezen plant- en diersoorten. Uitgangspunt van de wet is het 'nee, tenzij'-beginsel. Slechts voor een beperkt aantal handelingen kan op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet ontheffing worden verleend van de verboden uit artikel 8 t/m 18 van de wet (voor zover hiervoor niet reeds op basis van een ander artikel vrijstelling of ontheffing kan worden verleend). Voorwaarde daarbij is dat met de voorgenomen activiteit geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Kort gezegd worden de onder de Flora- en faunawet beschermde plant- en diersoorten in drie categorieën opgedeeld, met elk een ander regime wat betreft ontheffingen:

1. algemene soorten (FF1);
2. overige soorten (FF2);
3. streng beschermde soorten (FF3).

De categorie ‘algemene soorten’ –zoals mol en konijn - is voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag.

De categorie ‘overige soorten’ is eveneens voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits die activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) goedgekeurde gedragscode. In zo'n code geeft een sector zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen, bijvoorbeeld: altijd eerst inventariseren waar de soorten precies voorkomen en daar met de werkzaamheden rekening mee houden, bijvoorbeeld door een hol af te schermen of de standplaats van planten aan te geven. Omdat de bouwsector nog niet beschikt over een goedgekeurde gedragscode, moet er bij ruimtelijke ingrepen voor eventueel voorkomende verblijfplaatsen van beschermde soorten van de categorie overige soorten een ontheffing worden aangevraagd. Daarbij kan worden volstaan met een zogenaamde lichte toetsing. Dat houdt in dat de voorgenomen maatregelen ‘geen afbreuk doen aan gunstige staat van instandhouding van de soort’.

De categorie ‘streng beschermde soorten’ omvat de soorten die worden genoemd in bijlage 4 van de Habitatrichtlijn of bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet en alle inheemse vogels. Voor de categorie ‘streng beschermde soorten’ wordt slechts in een beperkt aantal situaties een vrijstelling verleend. Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt géén vrijstelling en moet dus altijd een ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag voor streng beschermde soorten wordt getoetst aan drie criteria (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-A):

- 1) de werkzaamheden brengen het voortbestaan van de soort niet in gevaar
- 2) er is geen alternatief voor de activiteit
- 3) de activiteit past binnen één van de hierna genoemde belangen:
 - onderzoek en onderwijs
 - repopulatie en herintroductie
 - bescherming van flora en fauna
 - veiligheid van het luchtverkeer
 - volksgezondheid of openbare veiligheid
 - dwingende redenen van openbaar belang
 - voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
 - belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
 - uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw
 - bestendig gebruik;
 - uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Deze drie criteria vormen de zg. uitgebreide toets en aan alle drie criteria moet worden voldaan.

In sommige gevallen gelden bovendien aanvullende toetsingscriteria. Als het gaat om een ontheffingsaanvraag in het kader van

- bestendig beheer en onderhoud in landbouw of bosbouw, of
- bestendig gebruik, of
- ruimtelijke inrichting of ontwikkeling,

én het gaat om ‘streng beschermde soorten’ en/of vogelsoorten, dan wordt extra getoetst op het volgende criterium:

- 4) de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat er sprake is van ‘zorgvuldig handelen’.

Natuurbeschermingswet

Op 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet in werking getreden, waarmee Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn volledig in nationale wetgeving heeft verankerd. Alle lidstaten van de Europese Unie wijzen beschermde natuurgebieden aan die waardevol zijn voor het behoud van biodiversiteit in Europa. Deze gebieden vormen een samenhangend netwerk van natuurgebieden: Natura 2000. De Natuurbeschermingswet regelt de aanwijzing en bescherming van deze Natura 2000-gebieden.

Nederland heeft sinds 1967 een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het onder andere mogelijk om gebieden aan te wijzen als Beschermde en Staatsnatuurmonumenten en ze zo te beschermen. Omdat de Natuurbeschermingswet 1967 niet aan alle verplichtingen voldeed die in internationale verdragen en Europese verordeningen aan de bescherming van gebieden en soorten worden gesteld, is een nieuwe Natuurbeschermingswet tot stand gekomen, de Natuurbeschermingswet 1998. In deze gewijzigde Natuurbeschermingswet zijn de beschermingsregimes van Natura 2000 gebieden en beschermde natuurmonumenten op elkaar afgestemd. Samen met de Flora- en faunawet uit 2002 zijn daarmee de regels voor soorten- en gebiedsbescherming in Nederland duidelijk (Ministerie van LNV, 2005-B).

Nederland zal aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging maken rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van LNV. Daarnaast zal Nederland in de komende jaren voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheersplannen opstellen. Deze beheersplannen maken duidelijk welke activiteiten wel en niet mogelijk zijn in en om die gebieden.

2.2 Provinciale natuurwetgeving

Omdat delen van het plangebied in de GHS (Groene HoofdStructuur) zijn aangeduid als overig bos- en natuurgebied en in de AHS (Agrarische HoofdStructuur) als Leefgebied dassen, worden beide begrippen hier kort behandeld. Daarnaast wordt het provinciale compensatiebeleid uitgelegd.

Overig bos- en natuurgebied

De overige bos- en natuurgebieden bevatten minder hoge natuurwaarden dan de natuurparels of zijn in de in paragraaf 3.4.3 genoemde natuurgebiedsplannen voorzien van minder hoge streefbeelden dan de natuurparels. Het zijn grotendeels (productie)bossen op droge gronden en graslanden, en voor een klein gedeelte landbouwgronden. Ook in de overige bos- en natuurgebieden moet worden gezorgd voor maximale rust en ruimte voor de ontwikkeling van de natuur- en landschapswaarden.

Leefgebied dassen

Het leefgebied dassen omvat landbouwgronden en andere gronden – met name defensieterreinen – waarop dassen kunnen gedijen. Het leefgebied dassen wordt tot de AHS gerekend, omdat dassen minder hoge eisen stellen aan hun leefomgeving dan struweelvogels en de kwetsbaardere dieren- en plantensoorten. De meeste vormen van landbouw zijn dan ook prima verenigbaar met de aanwezigheid van een dassengebied. In het leefgebied dassen moeten activiteiten worden uitgeoefend met voldoende respect voor de bestaansvoorwaarden van de das. Het gaat er dan met name om dat de burchten met rust worden gelaten, dat de dassen kunnen foerageren in het gebied en dat er voldoende landschappelijke structuren als houtwallen, begroeide slootkanten en dergelijke aanwezig zijn.

Compensatieregelgeving

In de Beleidsregel Natuurcompensatie (Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, 2005) wordt de regelgeving omtrent het natuurcompensatiebeleid weergegeven. Specifiek voor verblijfsrecreatie wordt verder ververwezen naar 3.4.9 van het streekplan (Provinciale Staten van Noord-Brabant, 2002). Daarin wordt ondermeer het volgende gesteld:

- Er moet een gezonde verhouding zijn tussen de toeristisch-recreatieve activiteiten en de draagkracht van het gebied waarin deze plaatsvinden.

- In de GHS-natuur, subzone overig bos- en natuurgebied, komen alleen bestaande en voormalige (agrarische) bouwblokken als nieuwe locaties voor verblijfsrecreatie in aanmerking.
- Onder Ontwikkelingsmogelijkheden voor bestaande verblijfsrecreatiebedrijven' staat ondermeer:

Als een bedrijf in de GHS gevestigd kan blijven, dan kunnen de recreatieve voorzieningen worden uitgebreid onder de volgende voorwaarden:

- a) de uitbreiding is onderdeel van een kwaliteitsverbetering die op korte of langere termijn noodzakelijk is voor de continuïteit van het bedrijf;
- b) de mogelijkheden om tot kwaliteitsverbetering te komen zonder uitbreiding – dit wil zeggen, door inbreiding en herstructurering van de recreatieve voorzieningen – zijn uitgeput;
- c) de uitbreiding en de uitstralingseffecten daarvan mogen de draagkracht van het betrokken gebied niet overschrijden;
- d) de uitbreiding moet leiden tot verrijking van het toeristisch product in de streek;
- e) alternatieve locaties voor een uitbreiding buiten de GHS ontbreken. Hierbij zijn de beleidslijnen omtrent alternatieve locaties uit paragraaf 3.4.5 van toepassing, met uitzondering van de beleidslijn over het kostenaspect. Voor dit aspect zullen Gedeputeerde Staten afzonderlijke regels vaststellen;
- f) aantasting van natuur- en landschapswaarden moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Als er toch aantasting plaatsvindt moet worden gecompenseerd met inachtneming van de eisen die zijn genoemd in paragraaf 3.4.5.

In het AHS-landschap, subzone leefgebied dassen, is uitbreiding van verblijfsrecreatiebedrijven toegestaan onder voorwaarden a, b en c. Daarnaast moet de rust bij dassenburchten worden veiliggesteld en moet de uitbreiding verenigbaar zijn met de ontwikkeling van de landbouw.

In paragraaf 3.4.5 van het streekplan wordt onder 'Alternatieve locaties of andere oplossingen' ondermeer gesteld:

Men mag niet te gemakkelijk aannemen dat alternatieve locaties buiten de GHS en de AHS-landschap of andere oplossingen ontbreken. Hierbij gelden de volgende beleidslijnen:

- bij het zoeken van alternatieve locaties moet over de gemeentegrenzen heen worden gekeken;
- een alternatieve locatie moet ongeveer dezelfde functie kunnen vervullen, maar enig functieverlies – bijvoorbeeld de bouw van een nieuw bedrijfspand op enige afstand van een bestaande hoofdvestiging van een bedrijf – kan geen reden zijn om het alternatief als niet-realistisch aan te merken;
- het enkele gegeven dat de ontwikkeling van een alternatieve oplossing tot tijdverlies leidt, kan zelden een reden zijn om het alternatief als niet-realistisch aan te merken;
- het kostenaspect kan pas een rol spelen als de projectkosten met meer dan 100% zouden toenemen als gevolg van de alternatieve oplossing.

Waar kan worden gecompenseerd?

In de Beleidsregel Natuurcompensatie (Provincie Noord-Brabant, 2005) wordt uiteengezet op welke locaties en op welke wijze natuurcompensatie kan worden gerealiseerd. Bij de uitvoering van compensatie is het streven gericht op het bereiken van robuuste structuren die qua aard en functionaliteit minimaal gelijk zijn aan de aangetaste natuur- en landschappelijke waarden.

Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden:

- 1 de compensatie voor verlies aan natuur- en landschappelijke waarden dient bij voorkeur plaats te vinden binnen de GHS in de nabijheid van de aantasting maar kan eventueel ook daarbuiten plaatsvinden indien dit leidt tot robuustere structuren;
- 2 compensatie in de EHS is niet toegestaan behoudens in de onder lid 3 aangegeven gevallen;
- 3 in uitzonderingsgevallen kan worden gecompenseerd in begrensde beheersgebieden en (gedeelten van) EVZ's:

- bij beheersgebieden wanneer er sprake is van een grote meerwaarde ten opzichte van het vastgelegde ambitieniveau voor het beheersgebied, van versnelling en van fysieke compensatie; de oppervlakte beheersgebied die voor compensatie wordt aangewend dient elders opnieuw concreet te worden begrensd of eventueel terug te vloeien naar de provinciale hectarenpot voor beheersgebied, zodat de totale oppervlakte aan beheersgebied gelijk blijft;
- bij EVZ's alleen als aanvulling op die stroken waar reeds instrumentarium of middelen voor beschikbaar zijn.

4 Compensatie buiten de GHS mag niet ten koste gaan van een goede agrarische structuur.

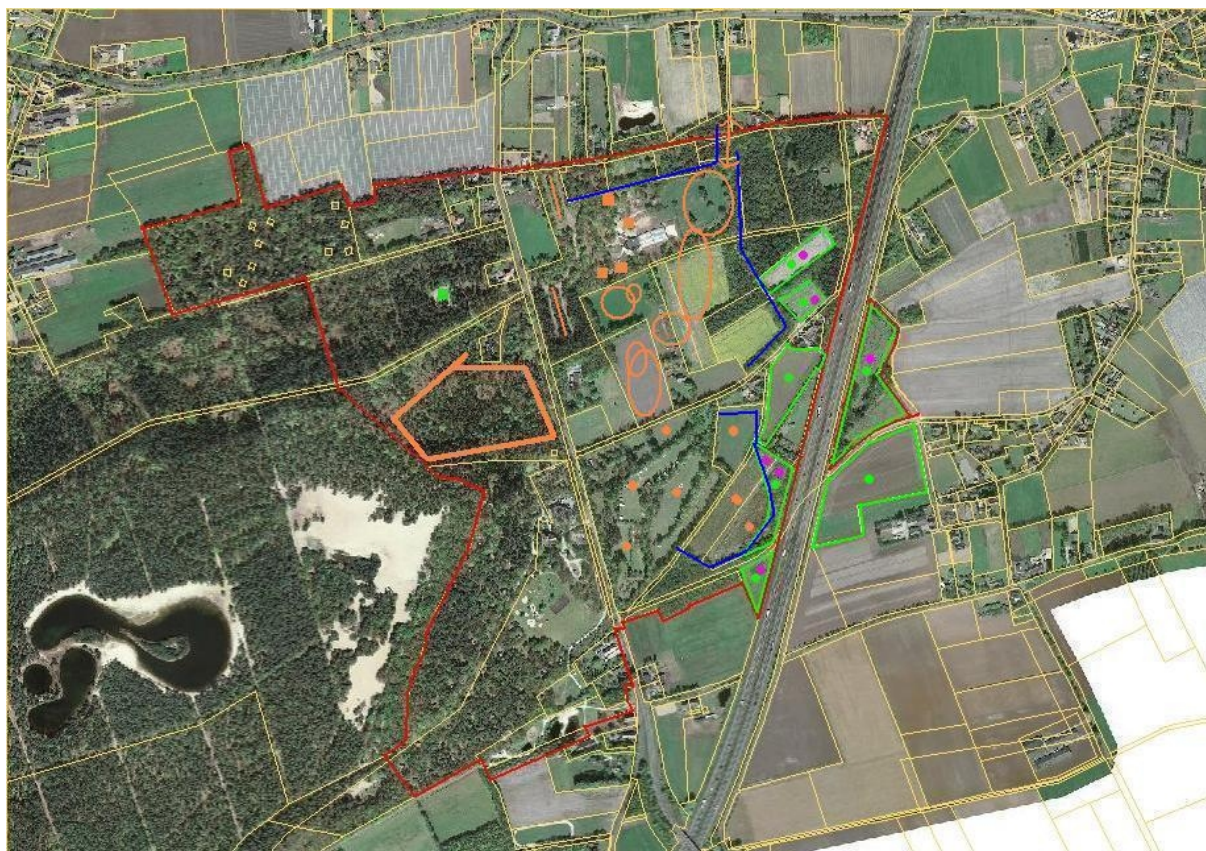
Ook wordt er in de Beleidsregel Natuurcompensatie (Provincie Noord-Brabant, 2005) uiteengezet op welke wijze en met welke omvang de natuurcompensatie dient plaats te vinden. De volgende voorwaarden worden gesteld:

- 1) De aangetaste natuur- en landschappelijke waarden in de GHS en AHS-landschap dienen te worden gecompenseerd waarbij de omvang van de compensatie wordt bepaald door:
 - a de omvang van het vernietigd areaal.
Het vernietigde areaal dient minimaal in dezelfde oppervlakte te worden gecompenseerd. Afhankelijk van de aard en de kwaliteit van de vernietigde waarden wordt er bovenop een kwaliteitstoeslag gehanteerd. De bepaling van de kwaliteitstoeslag wordt uitgedrukt in extra te compenseren oppervlakte natuur. Bij een ontwikkelingstijd van 0-10 jaar wordt geen kwaliteitstoeslag berekend. Bij kwaliteiten die een minimale ontwikkelingstijd van 10 - 25 jaar nodig hebben wordt een kwaliteitstoeslag van 1/3 van de oppervlakte gehanteerd. Bij een ontwikkelingstijd van 25-100 jaar wordt een kwaliteitstoeslag van 2/3 van de oppervlakte gehanteerd. Bij een ontwikkelingstijd van meer dan 100 jaar is maatwerk bovenop de kwaliteitstoeslag van 2/3 van de oppervlakte vereist.
 - b het verstoorde/versnipperde areaal
Afhankelijk van de mate van verstoring/versnippering, dient een compensatie in oppervlakte plaats te vinden;
 - c de mate waarin de functionaliteit van natuur- en landschapswaarden is aangetast; bij aantasting dient het compensatieplan gericht te zijn op het intact houden of herstellen van de functionaliteit;
- 2) Potentiële natuurwaarden in de GHS dienen te worden gecompenseerd middels:
 - a het planologisch veiligstellen van gelijkwaardige gebieden en/of
 - b het daadwerkelijk tot ontwikkeling brengen van een deel van de resterende potenties of aanleg van landschapselementen.

3 Werkwijze

3.1 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied is weergegeven in figuur 1.



Figuur 1. Begrenzing van het plangebied.

Het onderzoeksgebied is grotendeels ingericht met akkers, weilandjes, woningen en bos. Een deel van het plangebied is ingericht als camping.

3.2 Veldinventarisatie

Op 6 mei, 23 mei en 8 juni 2008 heeft Faunaconsult het plangebied en directe omgeving afgezocht naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde planten, zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën. Vogels werden herkend aan de hand van hun zang en op zicht. Met betrekking tot zoogdieren werd speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, holen, en potentieel geschikte verblijfplaatsen. Omdat Ecoplan-Natuurontwikkeling in juli 2008 een nieuwe dassenpijp in het plangebied had ontdekt, heeft Faunaconsult de bewuste locatie op 11 november 2008 nogmaals onderzocht.

In de nacht van 6 op 7 mei 2008 (vanaf een half uur voor zonsondergang tot een uur na zonsopkomst) is het plangebied onderzocht op het voorkomen van vleermuizen. Daarbij werd telkens het gehele onderzoeksgebied doorlopen. Vleermuizen werden opgespoord met behulp van een heterodyne vleermuisdetector en een sterke zaklamp. Van lastig te determineren soorten zijn met behulp van een time-expansion detector/recorder geluidsopnamen gemaakt, waarvan achteraf het sonogram op de computer is geanalyseerd. De belangrijkste vliegroutes en foerageergebieden werden op deze manier in kaart gebracht. Eventuele kolonieplaatsen werden in kaart gebracht door te zoeken naar zwermende vleermuizen.

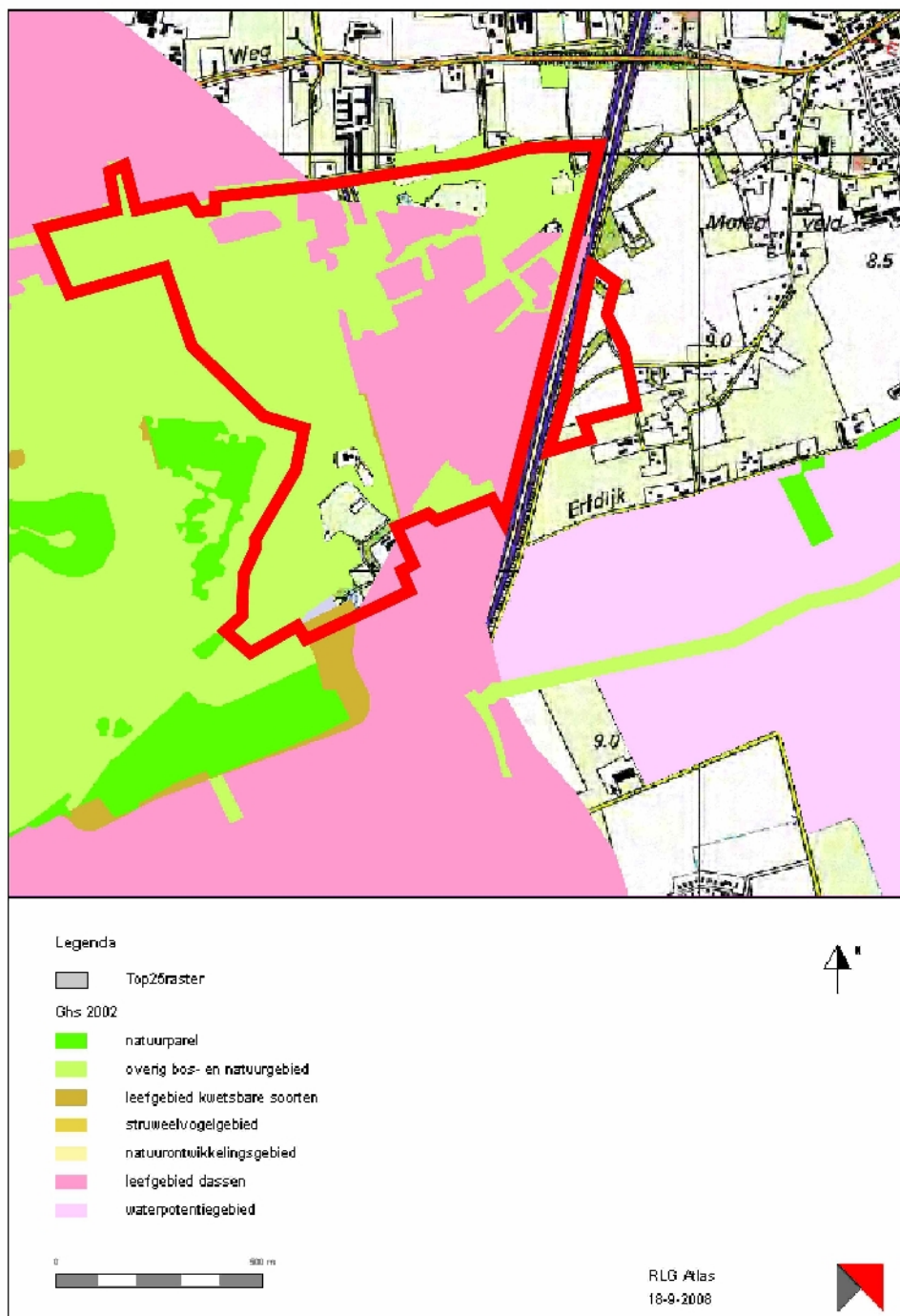
Daarnaast is de vijver (bij het politiehondenterrein) in het plangebied op 6 mei 2008 bemonsterd met een steeknet van 70 cm breedte. Alle daarbij gevangen amfibieën en vissen werden ter plekke gedetermineerd en op dezelfde locatie weer vrijgelaten. Tijdens alle veldbezoeken werd tevens gezocht naar beschermde planten.

Daarnaast is de aanwezige biotoop beoordeeld op haar geschiktheid als eventuele habitat voor beschermde diersoorten. Aan de hand van relevante (verspreidings)literatuur (Bijlsma et al., 2001; Bos et al., 2006; Broekhuizen et al., 1992; Limpens et al., 1997; RAVON, 2001, 2003, 2004 en 2005; Van Roomen et al., 2000 en SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002) is vervolgens een inschatting gemaakt van welke beschermde diersoorten mogelijk tijdens de veldinventarisatie over het hoofd zijn gezien, maar toch in het plangebied voorkomen.

4 Resultaten inventarisatie

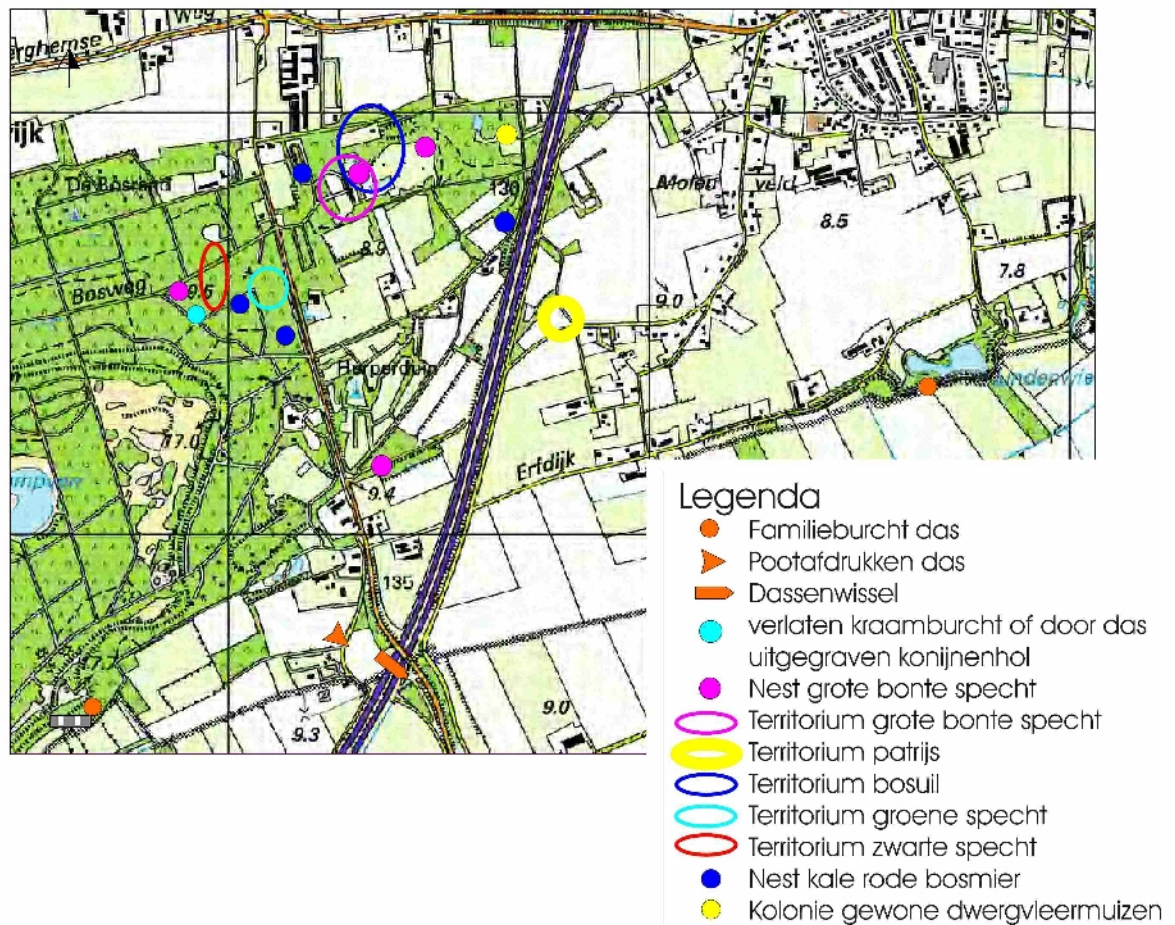
4.1 Resultaten beleidsinventarisatie

De westelijk van de A50 gelegen beboste delen van het onderzoeksgebied zijn in de GHS (Groene HoofdStructuur) aangeduid als overig bos- en natuurgebied. De tussen deze bossen gelegen verblijfsrecreatieterreinen, akkers en weilandjes zijn in de AHS (Agrarische HoofdStructuur) aangeduid als Leefgebied dassen. De delen van het onderzoeksgebied aan de oostzijde van de A50 maken geen deel uit van de GHS, maar het gebied ten zuiden van Erfdijk is in de AHS aangeduid als waterpotentiegebied.



Figuur 2. Ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van de GHS en AHS

4.2 Resultaten veldinventarisatie



Figuur 3. Bijzondere waarnemingen

Dassen

Het gebruik van het plangebied en de directe omgeving door dassen is ten opzichte van 2006 niet veranderd: evenals in 2006 zijn er ook in 2008 geen vaste wissels of burchten van de das aangetroffen in het plangebied. De in 2006 bezochte familieburchten ten zuiden van de Erdijk (bij Lindenwiel) en ten zuidwesten van het stuifzand te Herperduin, worden ook in 2008 nog bewoond door meerdere dassen (zie figuur 3). De dassentunnel (dassenwissel in figuur 3) onder de A50 is, evenals in 2006, goed belopen en vormt waarschijnlijk een belangrijke verbinding tussen beide familieburchten. Dit blijkt ook uit de aanwezigheid van dassenprenten tussen de passage en de familieburcht bij Herperduin (in 2006 en 2008 werden hier dassenprenten aangetroffen).

Peter Vos (bioloog van Ecoplan-Natuurontwikkeling) trof in juli 2008 een enkele dassenpijp aan in het plangebied (lichtblauwe stip in figuur 3). In de nabijheid van deze pijp trof Peter Vos enkele snuitputten en een mestput van de das aan. Faunaconsult heeft deze locatie en haar omgeving op 11 november 2008 zorgvuldig afgezocht, maar geen enkel spoor van de das meer aangetroffen. Dit duidt erop dat het hier waarschijnlijk om een verlaten kraamburcht van de das gaat, of een door de das uitgegraven konijnenhol. In beide gevallen heeft de pijp geen functie meer voor de das.

Vleermuizen

Tijdens het vleermuizenonderzoek in 2008 werden 2 tot 3 laatvliegers en circa 10 gewone dwergvleermuizen waargenomen. Vaste vliegroutes of kolonieverblijven van vleermuizen werden niet waargenomen. Tijdens de zwermmomenten (dat zijn de momenten waarop vleermuizen hun kolonieverblijf verlaten of er naar terugkeren) is er gefocust op het enige groepje holle bomen in het

plangebied; (ook) hier werden geen boombewonende vleermuissoorten waargenomen. Het lijkt daarom onwaarschijnlijk dat er verblijven van dergelijke soorten in het plangebied aanwezig zijn.

Tijdens de vleermuizeninventarisatie in 2006 bleek in het gebouwtje bij het politiehondenterrein een kolonie gewone dwergvleermuizen te zitten. Tijdens het vleermuizenonderzoek in 2008 is deze locatie tijdens de zwermmomenten niet bezocht. Omdat het waarschijnlijk is dat dit kolonieverblijf nog steeds in gebruik is, is deze locatie in figuur 3 weergegeven.

Overige zoogdieren

Sporen, wissels, uitwerpselen etc. van overige zoogdieren, die behoren tot de categorieën ‘streng beschermde soorten’ of ‘overige soorten’ zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. De volgende algemene soorten of hun sporen/uitwerpselen werden tijdens het veldwerk waargenomen: vos, konijn, haas, egel, mol en ree. Op grond van de aanwezige biotopen en verspreidingsgegevens, is het echter mogelijk dat er nog een aantal algemene zoogdiersoorten in het plangebied voorkomt. Tabel 1 geeft een overzicht van de zoogdiersoorten die mogelijk in het plangebied voorkomen. Eekhoorns zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen, door eekhoorns aangevreten grove dennenkegels echter wel. Eekhoornnesten werden tijdens het veldbezoek niet waargenomen; het is echter waarschijnlijk dat deze er wel zijn.

Tabel 1. Beschermde zoogdiersoorten die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het onderzoeksgebied hebben. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)	X		
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	X		
Eekhoorn (<i>Sciurus vulgaris</i>)		X	
Egel (<i>Erinaceus europaeus</i>)	X		
Gewone bosspitsmuis (<i>Sorex araneus</i>)	X		
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)			X
Hermelijn (<i>Mustela erminea</i>)	X		
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	X		
Mol (<i>Talpa europaea</i>)	X		
Rosse woelmuis (<i>Pitymys subterraneus</i>)	X		
Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	X		
Wezel (<i>Mustela nivalis</i>)	X		
Ree (<i>Capreolus capreolus</i>)	X		
Haas (<i>Lepus europeus</i>)	X		
Vos (<i>Vulpes vulpes</i>)	X		
Konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	X		
Bunzing (<i>Mustela putorius</i>)	X		

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Vogels

In en nabij het onderzoeksgebied zijn tijdens de veldbezoeken de volgende vogelsoorten waargenomen: kauw, gaai, ekster, pimpelmees, buizerd, wilde eend, groene specht, grote bonte specht, zwarte specht, bosuil, boomklever, boomkruiper, gekraagde roodstaart, vink, tijtjaf, roodborst, zwartkop, zanglijster, kuifmees, tuinfluiter, goudhaan, houtduif en merel. Van groene specht, zwarte specht, buizerd en bosuil werden individuen waargenomen, maar geen nesten gevonden. Van de grote bonte specht bevinden zich enkele bewoonde nesten in het plangebied. Op de nesten van de grote

bonte specht na, zijn er geen nesten gevonden van vogelsoorten die het Ministerie van LNV jaarrond als vaste rust- en verblijfplaats volgens de Flora- en faunawet beschouwt (zie tabel 2).

De waargenomen vogelsoorten zijn alle beschermd krachtens de Flora- en faunawet, maar geen van deze soorten wordt genoemd in de Vogelrichtlijn. De groene specht komt voor op de Nederlandse Rode Lijst (categorie kwetsbaar) en de zwarte specht wordt genoemd in bijlage 1 van de Vogelrichtlijn.

Tabel 2. In het gebied broedende vogelsoorten waarvan het nest jaarrond als vaste rust- en verblijfplaats wordt beschouwd. De status van de soort in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Grote bonte specht (<i>Dendrocopos major</i>)			X

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Amfibieën

Er zijn enkele wateren in het plangebied: de poel bij het politiehondenterrein en de waterzuiveringsvijvers in het zuidwestelijk deel van het plangebied. In de poel bij het politiehondenterrein is circa 10 maal geschept, waarbij geen vissen of amfibieën werden waargenomen. Omdat de waterzuiveringsvijvers blijven behouden, zijn deze in 2008 niet bemonsterd. Het is echter mogelijk dat sommige algemeen voorkomende amfibieën hun landhabitat in het onderzoeksgebied hebben (zie tabel 3).

Tabel 3. Beschermde amfibieënsoorten die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben. De status van de soort in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)	X		
Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)	X		

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Overige beschermde soorten

In het onderzoeksgebied bevindt zich een aantal nesten van de kale rode bosmier. De locaties daarvan zijn in figuur 3 weergegeven. Beschermde planten of overige beschermde soorten zijn niet waargenomen en op grond van de aanwezige biotopen niet te verwachten. Tabel 4 geeft de in het plangebied voorkomende overige beschermde soorten.

Tabel 4. Beschermde overige soorten die een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben. De status van de soort in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Kale rode bosmier (<i>Formica polycтена</i>)	X		

FF1 = algemene soorten

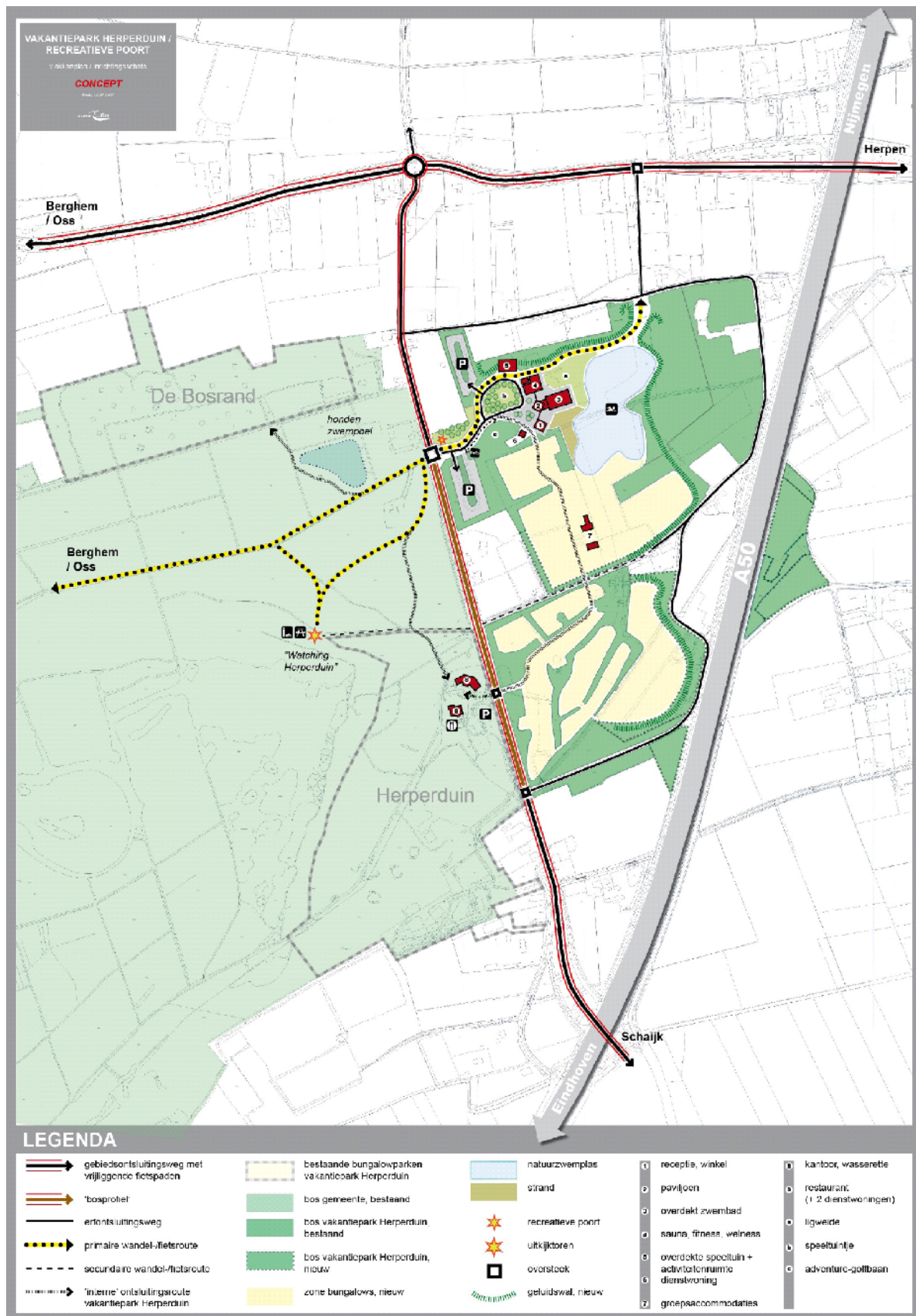
FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

5 Effecten van de voorgenomen ingreep

5.1 De ingreep

Delen van het plangebied zullen buiten het broedseizoen (periode 15 maart – 15 juli) worden gekapt. Hierna wordt er een recreatieplas gegraven. De in figuur 1 weergegeven blauwe lijnen geven de globale toekomstige ligging van zandwallen (zand afkomstig uit ontgronding voor de vorming van de natuurrecreatieplas). Deze wallen krijgen een natuurlijk aandoend karakter (stuifduinachtig, niet strak en rechtlijnig) en hebben daarnaast een functie om geluid van en naar het park te weren. Tevens worden er enkele fiets- en voetpaden en een speelbos gerealiseerd. Figuur 4 geeft een overzicht van de voorgestane inrichting.



Figuur 4. Voorgestane inrichting

5.2 Effecten op algemene beschermde soorten in het plangebied

In het plangebied komen geen beschermde planten voor. Het foerageergebied van enkele algemeen voorkomende beschermde zoogdieren en amfibieën zal (deels) verdwijnen. Holen en individuen van deze soorten zullen mogelijk worden verstoord of vernietigd. Voor al deze soorten biedt de directe omgeving van het plangebied voldoende andere foerageergebieden. Na de aanleg van de recreatieplas en inrichting van het compensatiegebied voor dassen, zal er een betere habitat voor amfibieën ontstaan.

5.3 Effecten op vleermuizen

Het kolonieverblijf van de gewone dwergvleermuis blijft intact. Omdat er slechts enkele wateren in het plangebied zijn en er relatief weinig loofbomen aanwezig zijn (de meeste bomen zijn grove dennen), heeft het plangebied momenteel weinig waarde voor vleermuizen. Door de aanleg van de recreatieplas zal het foerageergebied voor vleermuizen fors verbeteren.

5.3 Effecten op de grote bonte specht en andere vogelsoorten

Gezien de voorgestelde nieuwe ontwikkelingen is het zeer waarschijnlijk dat twee nesten van de grote bonte specht worden vernietigd. Doordat dit buiten het broedseizoen gebeurt, wordt voorkomen dat daarbij eieren of jonge vogels worden gedood en dat er nesten van andere vogelsoorten worden vernietigd. Voor de grote bonte specht blijven er voldoende alternatieve nestbomen aanwezig, zodat het lokale voortbestaan van de soort is gewaarborgd.

5.4 Effecten op de das

Dassen lijken het plangebied slechts sporadisch te gebruiken. Door de voorgenomen maatregelen worden dan ook geen vaste rust- en verblijfplaatsen van de das aangetast. De dassen in de familieburgchten ten zuiden van de Erfdijk (bij Lindenwiel) en ten zuidwesten van het stuifzand te Herperduin, halen het grootste deel van hun voedsel waarschijnlijk uit de nabij de burchten gelegen weilanden en akkers.

6 Consequenties vanuit de wet- en regelgeving

6.1 Flora- en faunawet

Beschermde dieren uit de categorie ‘algemene soorten’: vrijstelling

Voor het vernietigen van holen etc. en verstoren van beschermde zoogdieren en amfibieën van de categorie ‘algemene soorten’ voor ruimtelijke ingrepen, bestaat een vrijstelling op grond van ‘AMvB artikel 75’ van de Flora- en faunawet (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005). Er hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd.

Vogels: geen directe schade

Door het verwijderen van de vegetatie buiten de periode 15 maart – 15 juli (het broedseizoen van de meeste vogels) uit te voeren, wordt directe schade aan vogels, hun nesten en eieren voorkomen. Twee nesten van de grote bonte specht worden vernietigd. Omdat nesten van de grote bonte specht jaarrond als een vaste rust- en verblijfplaats worden gezien (in het kader van de Flora- en faunawet), is het nodig hiervoor een ontheffing aan te vragen. Aangezien er voldoende alternatieve nestbomen in het plangebied aanwezig zijn, hoeft er voor de grote bonte specht niet te worden gecompenseerd.

Voorkomen doden of verwonden dieren

De in de Flora- en faunawet genoemde ‘algemene zorgplicht’ is ook op beschermde soorten uit de categorie ‘algemene soorten’ van toepassing. Beschermde diersoorten (ook die van de categorie ‘algemene soorten’) die tijdens het verwijderen van vegetatie en het vergraven van grond worden aangetroffen, moeten direct worden gevangen en na afloop van de werkzaamheden in het aangrenzende gebied worden vrijgelaten.

6.2 Overige regelgeving

Provinciale regelgeving

De geplande aanleg van het speelbos vindt plaats in de GHS (overig bos- en natuurgebied) en de aanleg van andere voorzieningen in het AHS Leefgebied dassen. De provincie streeft voor dit soort gebieden naar ‘maximale rust en ruimte voor de ontwikkeling van de natuur- en landschapswaarden’. De gemeente Oss en Vakantiepark Herperduin zijn echter van mening dat de voorgestane ontwikkelingen voldoen aan de op pagina 6 genoemde voorwaarden (a tot en met f).

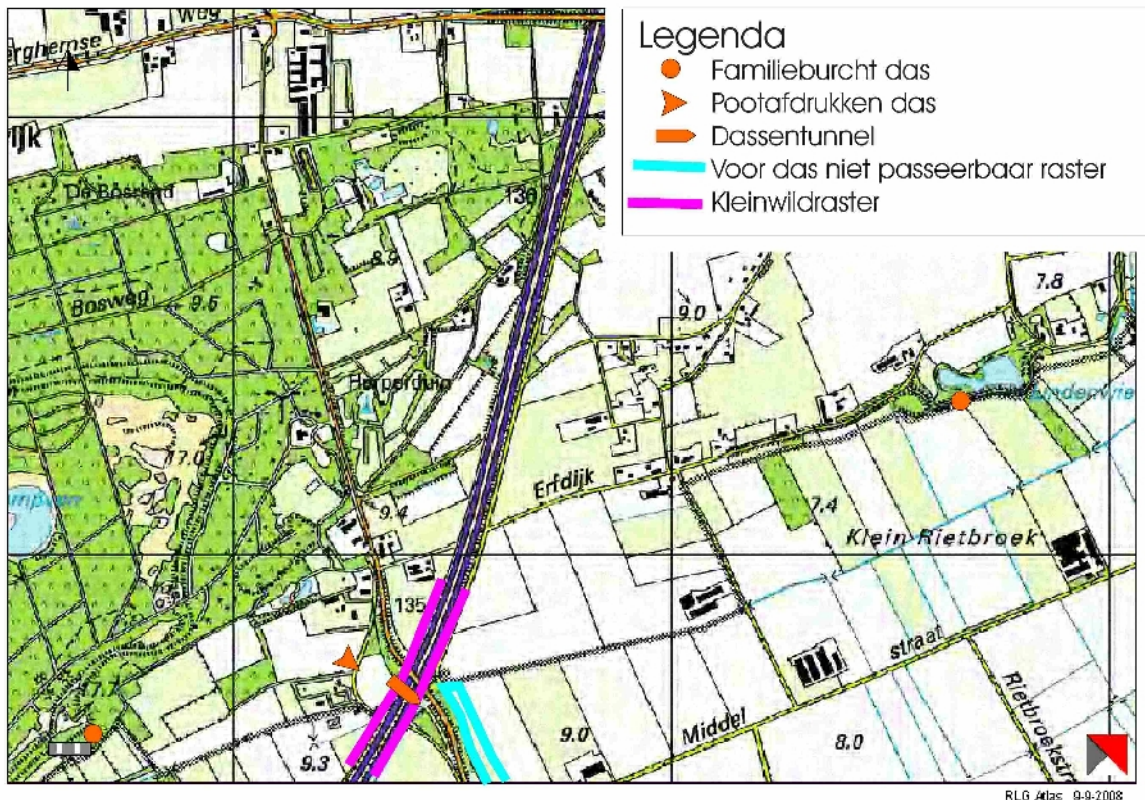
Om de voorgestane ontwikkelingen te compenseren, dient het verlies aan GHS overig bos- en natuurgebied en AHS Leefgebied dassen te worden gecompenseerd (zie pagina 6 en 7). Vakantiepark Herperduin en de Gemeente Oss stellen hiertoe een compensatieplan op. Hoofdstuk 7 geeft een aantal aanbevelingen voor het compensatieplan.

Natuurbeschermingswet

Omdat er geen Vogel- of Habitatrichtlijngebieden en beschermde natuurmonumenten in de directe nabijheid zijn, is er geen vergunning nodig op grond van de Natuurbeschermingswet (ex artikel 19d lid 1).

7 Aanbevelingen compensatieplan dassenleefgebied

Figuur 6 geeft een overzicht van de voor de das van belang zijn de elementen in de nabijheid van het plangebied



Figuur 6 Elementen die van belang zijn voor de das

- De dassen van beide familieburchtten hebben contact via de dassentunnel onder de A59. De route die de dassen vanaf de dassentunnel tot de oostelijke burcht gebruiken is door Faunaconsult niet onderzocht. Het is echter duidelijk dat het eerste deel van deze route (vanaf de tunnel onder de A59) voor de das niet optimaal is ingericht. Het in figuur 5 lichtblauw aangeduide raster (rondom een hertenweitje) is voor dassen niet te passeren. Hierdoor worden de dieren om het weitje heen gedwongen. De noordelijke route biedt daarbij vrijwel geen dekking. Omdat de A59 niet tot aan de Erfdijk is uitgerasterd, levert deze een gevaar voor de das op. De gemeenten Oss en Landerd, provincie Noord-Brabant en het waterschap Aa en Maas willen de omgeving van Herpen een nieuwe impuls geven. Deel van de plannen betreft herstel van historische elementen zoals de Erfdijk en natuurontwikkeling. Zo wordt, om de natuurgebieden Keent en Herperduin met elkaar te verbinden, het gebied tussen de Erfdijk en de Munsche Wetering als Ecologische Verbindingszone (EVZ) ingericht (DLG, s.a). Het is zinvol bij deze plannen rekening te houden met de hierboven genoemde obstakels door de aanplant van hagen, houtsingels en het doortrekken van de rasters naast de A59, tot 100 meter ten noorden van de Erfdijk.
- Grootschalige akkers rond Herperduin bieden slechts gedurende een kort deel van het jaar foeragemogelijkheden voor de das. Dergelijke akkers kunnen worden omgevormd tot dassenleefgebied, door de aanleg van meerdere akkertjes en begraasde weilandjes. Tussen de kavels dienen hagen en houtsingels te worden aangelegd en de akkers dienen ondermeer met zomertarwe te worden ingezaaid. Niet langs wegen gelegen delen van de akkers zijn geschikt voor randenbeheer. Hierbij worden jaarlijks bloemrijke akkerranden of faunaranden aangelegd van 3 tot 6 meter breed. Het is van groot belang dat dergelijke akkerranden pas na 1 maart worden omgeploegd.

Literatuur

- Bijlsma, R.G., F. Hustings en K.C.J. Camphuysen. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff. 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden; European Invertebrate Survey, Leiden.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk en J.B.M. Thissen (red.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV, Utrecht.
- DLG. s.a. Visie Erfdijk en Munsche Wetering. Met de historie naar de toekomst.
- Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. 2005. Beleidsregel Natuurcompensatie. Provincie Noord-Brabant, Den Bosch.
- Limpens, H.G.J.A., K. Mosterd en W. Bongers. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-A. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-B. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Provinciale Staten van Noord-Brabant. 2002. Streekplan Noord-Brabant 2002 'Brabant in Balans'. Provincie Noord-Brabant, Den Bosch.
- RAVON. 2001. Waarnemingsoverzichten. RAVON 4: 61-76.
- RAVON, 2003. Waarnemingenoverzicht 2001. RAVON, 5: 47-64.
- RAVON, 2004. Waarnemingenoverzicht 2002. RAVON, 6: 33-48.
- Roomen, van, M.W.J., A. Boele, M.J.T van der Weide, E.A.J. van Winden en D. Zoetebier. 2000. Belangrijke vogelgebieden in Nederland, 1993-97. Actueel overzicht van Europese vogelwaarden in aangewezen en aan te wijzen speciale beschermingszones en andere belangrijke gebieden. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.